

Revidering av STFs Riktlinjer i turist-, friluft-, natur- och kulturfrågor

Bakgrund

STF Riktlinjer är ett styrdokument och en kompass som hjälper styrelse, anställda och medlemmar att navigera kring de värden föreningen vill främja inom särskilt viktiga områden. Riktlinjerna är centrala för att tydliggöra STFs ståndpunkter. Dokumentet är inte avsett att skickas ut brett till beslutsfattare utan ska snarare användas internt för att finna stöd och formuleringar till kommunikation gentemot beslutsfattare och andra aktörer i omvärlden. Riktlinjerna publiceras öppet på STFs webbplats så att alla kan läsa dem.

Sedan 2006 har STFs riktlinjer fungerat som ett viktigt stöd för kansliet och lokalavdelningarna i det dagliga arbetet, bland annat vid yttranden och remissvar. Riktlinjerna har reviderats och utvecklats vid flera tillfällen, senast av riksstämman 2020.

Under hösten 2025 har en av styrelsen utsedd arbetsgrupp, bestående av ledamöter från styrelsen och medarbetare från kansliet, genomfört en ny översyn och uppdatering av riktlinjerna. Syftet har varit att uppdatera och förtydliga dokumentet utifrån aktuella frågor och behov, men också att undvika onödig detaljstyrning och bibehålla riktlinjernas funktion som stöd och vägledning.

Arbetsgruppen har haft tydliga instruktioner: att göra en uppfräschning snarare än en fullständig omarbetning, att inte ändra formatet helt och att behålla fokus på STFs nuvarande ståndpunkter. Riktlinjerna ska främst fungera utåtriktat, medan verksamhetsstyrning regleras i andra policydokument. Dokumentet har förkortats och förenklats för att tydligare spegla STFs värderingar och prioriteringar. Vissa nya och uppdaterade skrivningar har tillkommit inom områden där behov identifierats. Formatet är däremot oförändrat även om det avslutande kapitlet om rollfördelning skrivits om helt och kortats. Rollfördelningskapitlet är omskrivet för att vara mer positivt och uppmuntra till engagemang och öka möjligheterna för alla engagerade, oavsett plats i organisationen, att göra STFs röst mer hörd i samhällsdebatten.

Vidare hade styrelsens arbetsgrupp instruktionen att förtydliga skrivningarna om kulturturism samt att uppdatera formuleringar som blivit föråldrade då andra dokument, såsom stadgarna, har förändrats.

Målet har varit att förtydliga vad STF redan tycker, inte att utveckla nya ståndpunkter. STFs riktlinjer får inte bli allt för detaljerade, det här dokumentet varken kan eller ska svara på alla frågor. Men riktlinjerna ska ge vägledning för alla inom STF mellan

riksstämmorna, och där något behöver förtydligas när brådskande frågor dyker upp så är det styrelsen som svarar på detta utifrån sitt mandat.

I november 2025 hölls ett referensgruppsmöte med STF:s medlemsombud som fick komma med inspel och förslag till förbättringar av riktlinjerna. Många av inspelen hade ett brett stöd och styrelsen menar att de verkligen förstärker förslaget och har därför arbetat in dem i den version som nu föreslås.

Några av de saker som ändrats efter förslag från medlemsombuden är:

- Att även STF:s internationella samarbeten lyfts fram och inte bara de inom Sverige.
- Förtydligat hur turism ska bidra positivt till platsen genom exempelvis arbetstillfällen.
- Att STF ser behov av regelförenklingar för logiverksamhet bortom farbar väg.
- Lyft fram att friluftsinfrastruktur är viktigt för alla, inte bara för friluftsovana.
- Förtydligat att myndigheter behöver utöva tillsyn så att regler efterlevs.

Styrelsens förslag

De flesta förändringarna som gjorts i riktlinjerna är av redaktionell karaktär, men det föreslås även ett antal positionsförtydliganden som efterfrågats. Nedan listas de ståndpunkter som förtydligats, uppdelat per kapitel, jämfört med förra versionen från 2020 års riksstämman.

Kapitel Utgångspunkter

- Klimat – tidigare har det stått mycket om vikten av naturskydd men inte något specifikt om hur klimatförändringarna drabbar STF:s verksamhet och syften och därför oroar föreningen. Det har nu införts.

Kapitel 1: Hållbar turism

- Exploateringar – i den förra versionen av riktlinjerna fanns inga skrivningar som berör exempelvis gruvor, batterifabriker och försvarsanläggningar, det har varit en brist när STF behövt yttra sig. Nu finns förslag på en mer övergripande formulering: *Vid alla exploateringar som påverkar landskapet måste hänsyn tas till turism, friluftsliv, lokalsamhälle och renskötsel.*
- Beredskap – eftersom beredskap förekommer alltmer i samhällsdebatten behöver STF förtydliga hur föreningen bidrar positivt till den, så här står det i förslaget: *När människor möts skapas förståelse och fredliga förbindelser. STF bidrar till detta genom att tillhandahålla mötesplatser, lokalt engagemang, organisera ideella insatser för friluftsliv, ge ut en oberoende medlemstidning och främja samarbeten som skapar tolerans, trygghet och tillit vilket stärker samhällets beredskap.*
- Kollektivtrafik – eftersom STF driver på för förbättrad kollektivtrafik som är enkel och tryggt att boka är det nu uttalat i förslaget.

Kapitel 2: Hållbart friluftsliv för alla

- Friluftsinfrastruktur – STF har tidigare saknat ett bra samlingsbegrepp för vandringsleder, skyltning, rastplatser, vindskydd och toaletter – dvs sådant som gör det möjligt för fler att våga sig ut i friluftslivet. I förslaget kallas det nu för friluftsinfrastruktur och definieras det i andra stycket under rubriken *Närområden för rekreation*.
- Helikopter – under Bullerkapitlet har textmängden minskats rejält men skrivningarna har samtidigt gjorts mer inkluderande så att inte trafikslag som exempelvis drönare ska falla utanför formuleringarna. Kring helikopter har det förtydligats att STF menar att helikoptertrafik bör regleras, dock står det inte exakt hur regleringen ska utformas.

Kapitel 3: Tillgänglig natur och kultur

- Strandskydd – kapitlet är uppdaterat så att det ska hänga med i den utveckling som skett de senaste åren politiskt. Innehållsmässigt är det inga större förändringar men hur föreningen uttrycker sig behöver förändras över tid. Regeringen har tillsatt en ny strandskyddsutredning som har möjlighet att föreslå väldigt radikala uppluckringar av strandskyddet. Så här sammanfattas föreningens ståndpunkt: *STF vill se ett starkt, generellt och differentierat strandskydd med högre krav för dispens i områden med högt exploateringsstryck och större möjlighet till dispens för landsbygdsutveckling där trycket är lägre*.
- Ledavgifter – en fråga som ofta dyker upp där STF har avkrävt en ståndpunkt är ledavgifter. Genom en ny formulering i förslaget har styrelsen försökt formulera det ställningstagande som STF hittills tagit: *Frågan om ledavgifter behöver hanteras varsamt: leder på allemansrättslig mark ska inte avgiftsbeläggas och allemansrätten ska inte begränsas med ledavgift. Avgifter kan vara motiverade för spår inom anläggningar (t.ex. downhill- och parkcykling eller preparerade skidspår)*.

Kapitel 4: Skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer

- Rovdjur – det har tidigare inte funnits någon formulering som exempelvis STF:s representanter i viltvårdsdelegationer kunnat hänvisa till. Nu finns en formulering som styrelsen menar stämmer väl överens med praxis inom STF: *Föreningen tror på samexistens mellan friluftsliv, turism, jakt, vilt och markanvändning, där konflikter hanteras genom dialog och lokalt deltagande*.
- Nationella minoriteter – Samerna som Sveriges enda urfolk nämndes inte alls i förra versionen av riktlinjerna vilket känns märkligt i dag. Nu finns hänvisningar inlagda både under kapitlet om kulturmiljöer och under utgångspunkter där det står att STF ska vara goda grannar och att det ska tas hänsyn till samer och nationella minoriteters rättigheter.
- Kulturmiljöer – texten om kulturmiljöer, kulturarv och kulturskatter har utvecklats för att ge mer kött på benen. Tidigare var den väldigt kortfattad.

- Skötselanslag – under tillgänglighet har styrelsen förtydligat att det är viktigt att staten avsätter tillräckligt med pengar för att sköta naturreservat och nationalparker.

Kapitel rollfördelning

- Kapitlet har omarbetats helt och förkortats. Tonen har förändrats för att uppmuntra till lokalt engagemang.

Bilaga 6_14.9

- Riktlinjer för STF i turist-, friluft-, natur- och kulturfrågor.

Förslag till beslut

Styrelsen föreslår riksstämman besluta:

att anta Riktlinjerna för STF i turist-, friluft-, natur- och kulturfrågor.